

POSTANOWIENIE

Dnia 9 lipca 2026 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **P. A.**

uniewinnionego od zarzutu z art. 26 ust. 2 ustawy z dnia 23 maja 1991 r. o rozwiązywaniu sporów zbiorowych,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 9 lipca 2026 r.,

wniosku obrońcy o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania

wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o

wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25,

na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25.

UZASADNIENIE

Przed Sądem Najwyższym zawisła sprawa z kasacji pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego J. S.A. na niekorzyść oskarżonego P. A. od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 18 czerwca 2025 r., sygn. akt XVII Ka 471/25,

utrzymującego w mocy uniewinniający wyrok Sądu Rejonowego we Wrześni z dnia 10 października 2023 r., sygn. akt II K 389/19.

Sprawa ta, zarejestrowana pod sygnaturą I KK 393/25, została zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 15 października 2025 r. przydzielona do referatu SSN Anny Dziergawki.

W dniu 5 listopada 2025 r. pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego wniósł o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w rozpoznaniu przedmiotowej sprawy.

Sprawa z wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki została przydzielona w dniu 17 listopada 2025 r. do referatu SSN Stanisława Stankiewicza.

Pismem z dnia 8 grudnia 2025 r. pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego wniósł o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie.

Zarządzeniem Prezesa Izby Karnej z dnia 16 grudnia 2025 r. sprawa z wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie I KK 393/25, została przydzielona do referatu SSN Ryszarda Witkowskiego.

Pismem z dnia 19 grudnia 2025 r. pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego wniósł o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od udziału w rozpoznaniu tego wniosku.

Sprawę z wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie I KK 393/25 przydzielono w dniu 31 grudnia 2025 r. do referatu SSN Adama Rocha.

W dniu 13 marca 2026 r. pełnomocnik oskarżyciela subsydiarnego wniósł o wyłączenie SSN Adama Rocha od rozpoznania tego wniosku.

Postanowieniem z dnia 20 kwietnia 2026 r. Sąd Najwyższy wyłączył SSN Adama Rocha od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od

rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25.

Sprawa z wniosku pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25 została w dniu 23 kwietnia 2026 r. przydzielona do referatu SSN Igora Zgolińskiego, który złożył w trybie art. 42 § 2 k.p.k. oświadczenie o zaistnieniu przyczyny wyłączającej go z mocy prawa od rozpoznania sprawy.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego o wyłączenie SSN Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25 zasługuje na uwzględnienie, gdyż zachodzą podstawy do wyłączenia sędziego SN Ryszarda Witkowskiego od udziału w rozpoznaniu niniejszej sprawy z mocy prawa na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k.

W dyspozycji art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. mieszczą się bowiem przypadki obejmujące taką więź sędziego ze sprawą, że wynik danego postępowania będzie miał znaczenie nie tylko dla jego stron, ale także dla samego sędziego. Wyłączeniu na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. podlega zatem sędzia w sytuacji, w której miałby dokonać oceny stosunku prawnoprocesowego (którego podmiotem, obok stron, jest także sędzia rozpoznający sprawę), wywierającego zarazem wpływ na jego własne prawa i obowiązki. Ponieważ oceny ważności i skuteczności tego stosunku nie może dokonywać sędzia będący jego stroną albo będący w identycznej sytuacji ustrojowo-procesowej, podlega on wyłączeniu z mocy prawa na podstawie art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 marca 2026 r., I KK 413/25).

Biorąc pod uwagę, że SSN Ryszard Witkowski został wyznaczony do rozpoznania sprawy z wniosku o wyłączenie powołanego na urząd w procedurze z udziałem wadliwie ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa SSN Stanisława

Stankiewicza, oczywistym jest, że rozpoznanie tej sprawy w wyznaczonym składzie prowadziłoby do naruszenia zasady *nemo iudex in causa sua* – gdyż analogiczna okoliczność, podnoszona we wniosku, związana z otrzymaniem nominacji sędziowskiej, dotyczy w równym stopniu sędziego SN Ryszarda Witkowskiego. Jego udział w rozpoznaniu przedmiotowej sprawy nie tylko mógłby wywołać u stron, jak i w odbiorze społecznym przekonanie o braku bezstronności i rzetelności sądu (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22 i postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2022 r., II KO 12/22), ale spowodowałby wydanie orzeczenia obciążonego wadą określoną w art. 439 § 1 pkt 1 k.p.k., ponieważ sędzia ten podlega wyłączeniu od rozpoznania niniejszej sprawy z mocy prawa.

Niezależnie od powyższego należy zauważyć, jak jest to podnoszone we wniosku pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego, że już sam udział w orzekaniu osoby powołanej na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek tzw. neo-KRS pierwszej i drugiej kadencji, tj. KRS w składzie nie gwarantującym politycznej niezależności tego organu, prowadzi do nienależytej obsady sądu w postępowaniu kasacyjnym w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Krajowa Rada Sądownictwa wówczas nie reprezentowała bowiem należycie środowiska sędziowskiego, a zatem nie była organem, o którym mowa w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22).

Wada nominacyjna, wynikająca z udziału w procesie powołania na urząd sędziego wadliwie ukształtowanej KRS, mająca charakter względny w przypadku sędziów sądów powszechnych, odgrywa szczególne znaczenie w przypadku sędziów Sądu Najwyższego – do których grona przystąpił, dzięki tej procedurze, sędzia Ryszard Witkowski. Wynika to z wyjątkowego statusu sędziów Sądu Najwyższego i kluczowych kompetencji tego Sądu, mającego gwarantować niezakłócone, prawidłowe funkcjonowanie demokratycznego państwa prawnego oraz obiektywny standard niezależności, niezawisłości i bezstronności orzekania (por. uchwała trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20). W konsekwencji, udział w wydaniu orzeczenia sędziego Sądu Najwyższego, powołanego na urząd w procedurze z udziałem wadliwie

ukształtowanej KRS, stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., gdyż prowadzi do nienależytej obsady sądu.

Powyższe w sposób szczególny odnosi się do sędziów byłej Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, której szeregi zasiliał do momentu likwidacji Izby w lipcu 2022 r. sędzia Ryszard Witkowski, bowiem, jak podkreślił Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, proces nominacyjny do tej Izby obejmował kandydatów na stanowiska członków izby sądowej utworzonej od podstaw w celu orzekania w szczególności w przedmiocie postępowań dyscyplinarnych dotyczących sędziów krajowych i kwestii związanych z reformą przepisów odnoszących się do Sądu Najwyższego, której niektóre aspekty doprowadziły już do stwierdzenia naruszenia przez Rzeczpospolitą Polską art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE, a z drugiej strony, w skład tego organu mieli wchodzić wyłącznie nowi sędziowie, którzy nie zasiadali do tej pory w Sądzie Najwyższym, którym miało przysługiwać znacznie wyższe wynagrodzenie i którym przyznano szczególnie wysoki stopień autonomii organizacyjnej, funkcjonalnej i finansowej w porównaniu z warunkami panującymi w pozostałych izbach Sądu Najwyższego. Zależność od władzy politycznej tego organu budziła zastrzeżenia Trybunału, mogąc wzbudzić także w przekonaniu jednostek uzasadnione wątpliwości co do niezawisłości i bezstronności tej Izby, toteż uznał on, iż Izba Dyscyplinarna nie jest sądem w rozumieniu prawa europejskiego (por. wyrok TSUE z dnia 15 lipca 2021 r., C-791/19, przeciwko Polsce).

W czasie orzekania w Izbie Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego sędzia Ryszard Witkowski okazywał lekceważenie wiążącego polskie sądy orzecznictwa europejskiego (choćby poprzez rozpoznawanie spraw w okresie zawieszenia przez TSUE funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej – np. w dniu 16 listopada 2021 r. w sprawie I DO 13/21), tym samym podtrzymując narrację prowadzoną przez władzę wykonawczą. Przywiązanie sędziego Ryszarda Witkowskiego do prezentowanych przez nią poglądów politycznych, okazało się silniejsze niż spoczywający na nim obowiązek przestrzegania prawa krajowego i europejskiego, wynikający ze ślubowania sędziowskiego oraz przynależności Rzeczypospolitej do

Unii Europejskiej i wiążących ją traktatów. Może to wskazywać na polityczną zależność tego sędziego, a jego przejście do Izby Karnej nie usuwa tego stanu.

Uwzględniając powyższe, należało wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Ryszarda Witkowskiego od rozpoznania wniosku o wyłączenie SSN Stanisława Stankiewicza od rozpoznania wniosku z dnia 5 listopada 2025 r. o wyłączenie sędzi SN Anny Dziergawki od udziału w sprawie o sygn. akt I KK 393/25.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak w postanowieniu.

[J.J.]

[a.ł.]